

Valja istaknuti da skladatelj poštuje naglasak u riječima hrvatskog jezika, pa se glazbeni naglasci slažu s govornima. Od metričkih osobitosti treba istaknuti polimetričnost u skladbi *Otac je neba velik*.

U sastavu instrumentalne pratnje gotovo su podjednako zastupljeni glasovir i orgulje, a ponekad i flauta i (ili) gitara. Instrumentalna pratnja je razrađena, autor izbjegava šablone, pa bi se neke od njih gotovo mogle izvoditi i kao samostalne skladbe, bez vokalnih dionica.

Skladbe su napisane pretežno za dvoglasni zbor, a u nekima sudjeluju i vokalni solisti. Pretežu durski tonaliteti. Zanimljivo je spomenuti da autor u nekim skladbama koristi "šlagersku" maniru, tj. ponavljanje zadnjeg dijela za polustepen više, npr. u *Nebo se rastvara*: G-dur - As-dur; *Tvoj Duh je ljubav*: Es-dur - E-dur. Glazba je po svojim obilježjima, dakako, daleko od zabavne glazbe.

Za svaku skladbu ostvaren je odgovarajući ugođaj. Tako se može ukazati na pastoralna obilježja skladbe *Darovi Duha*, razigranost (*Duh u svijetu*), koralnu smirenost (*Molitva za mir, Zdravo Marijo*) itd.

Međusobno bliske sadržaje iskazuju skupine *Duhovske* i *Nikolinjske*, dok je sadržajnost u skupini *Dječji moteti* raznolika. Nikolinjska skladba *Spustila se večer tiha* svojim mirnim ugođajem zaključuje cijelu zbirku.

Podrobnija raščlamba još bi ukazala na vrijednosti ove zbirke. Prema riječima iz Predgovora dr. I. Šaška "ova je zbirka prožeta radosnim pružanjem glasa i melodija kojima djeca mogu lakše odgovoriti pozivima kršćanski onostranoga i nutarnjega".

Nikša Njirić

SKLADBE ZA ORGULJE

u povodu 140. obljetnice kolaudacije orgulja zagrebačke prvostolnice

U izdanju Prvostolnog kaptola zagrebačkoga tiskana je u Zagrebu 1997. godine zbirka pod naslovom *Skladbe za orgulje* u povodu 140. obljetnice kolaudacije orgulja zagrebačke prvostolnice. Zbirku je uredio Anđelko Klobučar. Na 56 stranica ovog meko ukoričenog sveska formata A4, nalaze se note šest skladbi za orgulje raznih hrvatskih skladatelja. Naslovnicu je izradio Vladimir Kuharić. Notografija i oblikovanje Tomislav Koščak.

U notama su otisnute skladbe sljedećih skladatelja:

Anselmo Canjuga:	<i>Crkvena godina - Uskrs</i>
Željko Brkanović:	<i>Svečani preludij</i>
Anđelko Klobučar:	<i>Finale</i>
Adalbert Marković:	<i>La méditation pour Orgue</i>
Nikša Njirić:	<i>Musica jubilaris</i>
Lovro Županović:	<i>Mirozov za orgulje</i>

Iz predgovora kojeg je napisao Anđelko Klobučar čitatelj će saznati da je 5. studenog 1855. godine u zagrebačkoj katedrali bila kolaudacija novih orgulja tvrtke Walcker iz Ludwigsburga. Svojim jedinstvenim zvukom orgulje su davale zvukovnu podlogu obredu ali su ujedno od početka svojega postojanja bile poticaj hrvatskim skladateljima i orguljašima za skladanje novih djela. "Uz uspomenu na njihovu kolaudaciju održanu prije stočetrdeset godina, a na poticaj *Instituta za crkvenu glazbu "Albe Vidakovića"* KBF-a (Katoličkog bogoslovnog fakulteta, dodao E.A.) nastale su skladbe u ovoj

zbirci. One su prvi put izvedene na koncertu 26. studenoga 1995. godine u Prvostolnici povodom prisjećanja na spomenuti događaj." (citat iz predgovora).

Objavljivanje ove zbirke značajan je događaj jer pokazuju, uz iznimku skladbe Anselma Canjuge (1894.-1952.), sadašnji trenutak glazbenog stvaralaštva za orgulje u Hrvatskoj. Sve objavljene skladbe bit će interesantne orguljašima, studentima *Instituta za crkvenu glazbu* i studentima orgulja *Muzičke akademije* u Zagrebu.

Značenje objavljivanja ove zbirke donekle umanjuje činjenica što je ona opremljena samo za hrvatsko govorno područje. Stoga predlažem da se u mogućem ponovljenom izdanju predgovor akademika Anđelka Klobučara prevede na njemački i engleski jezik. Stranu čitalačku publiku valjalo bi ukratko u nekoliko redaka obavijestiti i o skladateljima čija su djela objavljena u zbirci. Na kraju, za promidžbu orgulja zagrebačke katedrale, koje imaju važnu ulogu u glazbenom životu Crkve u Hrvatskoj, mnogo bi značilo objaviti i njihovu današnju dispoziciju.

Poželim, zahvaljujući ovoj zbirci, da objavljene skladbe dožive što veći broj dobrih izvedbi na zadovoljstvo ljubitelja orguljske glazbe a zbirka novo izdanje!

Emin Armano

Emin Armano:

DON PETAR NAKIĆ (PIETRO NACCHINI) UTEMELJITELJ MLETAČKO-DALMATINSKE GRADITELJSKE ŠKOLE ORGULJA

Bulić, 1998.

Knjižica nevelika opsega (80 str.) upoznaje nas sa životom i radom znamenitoga hrvatskog graditelja orgulja Don Petra Nakića. Napisao ju je Emin Armano, pijanist i nastavnik komorne glazbe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. On zapravo nastavlja rad našega uvaženog organologa i neumornoga tražaka za starim glazbalima – Ladislava Šabana. Knjižica se, u stvari, i temelji na Šabanovim istraživanjima, njihov je sažetak, ali dopunjen novim iskustvima autora.

Don Petar Nakić (Nachich, rođen jamačno 1694. – umro oko 1769.) rodio se u selu Buliću kod Benkovca. Stupa u franjevački red i boravi na studiju teologije u Veneciji gdje počinje izučavati orguljarski zanat. Istupa iz franjevačkog reda (ali ostaje svećenik) kako bi imao više mogućnosti baviti se orguljarstvom. Stekavši potrebno znanje i iskustvo u Veneciji, otvorio je vlastitu radionicu.

Zvuk njegovih orgulja temelji se na kombinaciji zvuka talijanskih i njemačkih baroknih orgulja iz čega proizlazi zvukovna prepoznatljivost njegovih vlastitih proizvoda. Misli se da je Nakić sam i uz pomoć svojih učenika izradio oko 350 - 370 orgulja. Među njima su najpoznatije monumentalne orgulje u crkvi sv. Justine u Padovi (1735.). Zanimljivo je, da je na dvoje orgulje (jedne u Zaostrugu) Nakić priložio uputu za registriranje prema obilježjima glazbe koja se na njima izvodi. U knjizi su faksimili obiju uputa. Pretpostavlja se da je i sam Nakić bio dobar orguljaš.

Većinu je svojih orgulja izgradio u Italiji, a od onih koje su izgrađene u dalmaciji i sigurno se mogu pribrojiti Nakićevima, danas postoje dvoje (Nerežišća, Šibenik). Za dvoje, također postojeće (u Supetru i Rabu), nije potvrđeno Nakićevo autorstvo.

U najboljem su stanju orgulje u crkvi sv. Frane u Šibeniku (1762.). Njih je 1971. godine obnovila tvrtka *Faulend-Heferer*. Za te, kao i za druge orgulje sačuvane na istočnoj obali Jadrana, Armano navodi njihovu potpunu dispoziciju.

Restauracija orgulja u Šibeniku potaknula je pokretanje "Orguljaške ljetne škole" (1994. godine), pa je na kraju ovogodišnje bila i promovirana Armanova knjiga. U dodatku su navedeni programi svih koncerata održanih od 1993. godine do danas. Od ove je godine u program škole uvršteno kao nastavni predmet *Restauriranje povijesnih orgulja*. Možemo se nadati da će i to, uz vrijedan Armanov prilog, biti poticaj za daljnje istraživanje i obnavljanje starih glazbala u Hrvatskoj.

Nikša Njirić

Slobodan Žmikić

GIUSEPPE TARTINI I NJEGOVO PISMO UČENICI MADDALeni LOMBARDINI

Posebna izdanja - Knjiga 1.
Riječki nakladni zavod - Rijeka, 1996.

Jedna nevelika knjižica o velikom talijanskom violinskom virtuozu i skladatelju Giuseppe Tartiniju (Piran, 1692. - Padova 1770.) može razveseliti ne samo stručnjake već i širi krug ljubitelja glazbene umjetnosti. To može upravo stoga što je pisana na popularan način, bez ulaženja u strogo stručne pojedinosti. Napisao ju je Slobodan Žmikić, čest suradnik *Svete Cecilije*.

Poticaj za pisanje takve knjige pisac obrazlaže u Uvodu: "... mnogi naši značajni glazbenici iz prošlosti nisu još dostatno proučeni i prikazani u tiskovnim medijima i glazbeničkoj biografskoj literaturi. O mnogim pak glazbenicima drugih naroda postoje takva djela, ali pisana na stranim jezicima. Ti se prikazi ne prevode često, a naši pisci rijetko opisuju živote stranih umjetnika."

Posebnost ove knjižice je u tome što je pisac uz prikaz Tartinijeva života i stvaranja težište stavio na didaktičko pismo upućeno njegovoj učenici. To se pismo objavljuje prvi put u hrvatskom prijevodu (prev. pisac).

U prvim poglavljima prikazuje se ukratko povijest violine i razvoj glazbe za violinu u Italiji do Tartinija. Najopsežnije je 3. poglavlje: *Giuseppe Tartini - Violinski virtuoz i skladatelj, pedagog i teoretičar*. Zanimljivo je pripomenuti da je Tartini najdulje razdoblje svoje službe proveo u bazilici sv. Ante u Padovi kao "prva violina i voditelj koncerta". Tek u svojim kasnijim danima skladao je neka sakralna djela, ali ona instrumentalna, u prvom redu za violinu, ostaju najvažniji dio njegova stvaralaštva.

Slijede dostupni podaci o violinistici M. Lombardini, prijevod rečenoga pisma uz povijesne podatke o njemu i faksimil izvornika (možda u prijepisu). Tartinijeva pismena "Lekecija" sadrži tri upute: 1. o polaganju gudala na žicu, 2. o položajima ruke na dršku violine i 3. o izvodenju trilera. U posljednjem poglavlju prikazan je komentar francuskog muzikologa Ch. Bouveta o Tartinijevu pismu.

Pri izradi ove monografije pisac se služio pretežno novijom literaturom, najčešće navođeni autori su A. Capri, M. Dounias, L. Frasson, L. Ginsburg i P. Petrobelli. Tu je, dakako i naš Franjo Ksaver Kuhač, nezaobilazan kada je riječ o odrazu hrvatske pučke glazbe u opusu nekog skladatelja, što se s priličnom pouzdanošću (i prema drugim muzikolozima) može utvrditi i kod Tartinija.

Premda, kako je rečeno, knjiga zbog svoje namjene ne ulazi u suviše stručne pojedinosti, glazbeni stručnjak bi ipak poželio - osim notnih primjera koji su sastavni dio pisma - naći i barem poneki notni primjer iz kojega Tartinijeva djela, u prvom redu iz njegove slavne sonate *Davolji triler*. Također bi korisno poslužio i registar spomenutih imena.

Izneseni prijedlozi ne umanjuju vrijednost knjige koju je napisao čovjek kojemu glazba nije osnovno zanimanje već - kako se sam predstavlja u talijanskom predgovoru knjige - "pravnik po struci, violinist amater, ljubitelj glazbe 18. stoljeća i poštovalac Tartinija". Time se i Žmikić priključuje onim ljudima iz drugih struka kojima glazba nije osnovno zanimanje, a koji su napisali vrlo korisne, ništa manje stručne knjige o glazbi i glazbenicima. (Npr. *Puccini - život i djelo* dr. Šime Čipčića, Zagreb, 1939.).

Nikša Njirić

HRVATSKE RÔMARSKE POPIJEVKE (IV)

Odgovor Nikši Njiriću

Kritičar Nikša Njirić je u svojoj kritici-odgovoru u *Sv. Ceciliji*, br. 2/1996., na kraju svoje kritike na strani 64. piše da polemiku (a uvjeravao nas je da je pisao prikaz pa kritiku) s Miroslavom Vukom drži završenom. Vjerovao sam kritičaru i polemičaru Nikši Njiriću da više neće biti potrebna uvjeravanja da pjesmarica s naslovom "HRVATSKE RÔMARSKE POPIJEVKE" nije etnomuzikološki zbornik, nego pjesmarica uređena i prilagođena (sadržajem i oblikom) potrebama rômara vjernika, hodočasnika, na njihovim rômarskim putovanjima i pobožnostima pa je takvu (za rômare vrlo praktičnu i prihvatljivu) treba prihvatiti i ona osoba kojoj riječ rômara nije baš potpuno jasna. Hrvatski rômari su pjesmaricu objeručke prihvatili, a kako se više nigdje ne može nabaviti, Hrvati u inozemstvu izdat će "DRUGO NEPROMIENJENO IZDANJE".

Međutim kritičar Nikša Njirić je u svojem zadnjem članku napisao nekoliko rečenica koje nemaju ništa zajedničko sa sadržajem pjesmarice, a uzima si i pravo - zahtijevati - kako ja moram uređivati svoje pjesmarice. Čato sam prisiljen, ne zbog sebe osobno, nego zbog čitatelja časopisa *Sv. Cecilija*, kritičaru Nikši Njiriću odgovoriti sljedeće:

Kritičar Nikša Njirić nije u pravu kad prigovara za nešto ŠTO JA NISAM U PREDGOVORU NAPISAO. Ali nikako ne želi pročitati i razumjeti ono što je u posljednjoj rečenici *Predgovora* napisano, a glasi: "BRAĆO HRVATI! VI KOJI ŠTUJETE BLAŽENU DJEVICU MARIJU I KOJI SE NADATE, PRIMITE OVU PJESMARICU SRCEM KOJIM SAM JE PUNIH PET DESETLJEĆA PRIPREMAO I UREĐIVAO, A KOJIM VAM JE SADA DARUJEM."

Prema tome pjesmarica je namijenjena Hrvatima - RÔMARIMA - hodočasnici, vjernicima, priprostem hrvatskom Božjem puku i nije nikakav etnomuzikološki zbornik. Tu činjenicu bi kritičar Nikša Njirić već jednom ne trebao, nego morao shvatiti i prihvatiti.

Zapanjuje spoznaja da kritičar Njirić u svojim prikazima i kritikama tiskanima u 228 (dvijestotine dvadeset i osam) redaka NITI JEDNOM JEDNOM RIJEČJU NE PRIKAZUJE SADRŽAJ PJESMARICE, bilo kojeg napjeva, tekstovnoga sadržaja, teološke poruke, ali uporno gura i nagurava svoje prijedloge i zahtjeve tamo gdje im nije mjesto.